

**O‘ZBEKISTON BANK TIZIMIDA INNOVATSION DEPOZIT XIZMATLARINI
RIVOJLANTIRISH VA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA’MINLASH YO‘LLARI**

Komilova Mukammal Shavkatovna

Mustaqil izlanuvchi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17937063>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida tijorat banklarining depozit siyosatini takomillashtirish, innovatsion depozit xizmatlarini rivojlantirish va ularning moliyaviy barqarorlikka ta’siri tahlil qilinadi. So‘nggi yillarda bank tizimini modernizatsiya qilish, raqamli bank xizmatlarini joriy etish, aholining jamg‘arma madaniyatini oshirish va depozit bazasini kengaytirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar yoritilgan. Shuningdek, maqolada banklar faoliyatida zamonaviy raqamli texnologiyalarning o‘rni, yangi depozit mahsulotlarining afzalliklari hamda milliy iqtisodiyotdagi roliga alohida e’tibor qaratiladi.

Kalit so‘zlar: Depozit siyosati, innovatsion bank xizmatlari, raqamli bank, moliyaviy barqarorlik, tijorat banklari, depozit mahsulotlari, jamg‘arma madaniyati, depozit sug‘urtasi, bank islohotlari, iqtisodiy o‘sish.

Abstract. This article analyzes the improvement of the deposit policy of commercial banks in the Republic of Uzbekistan, the development of innovative deposit services, and their impact on financial stability. The study highlights recent reforms aimed at modernizing the banking system, introducing digital banking services, enhancing the population’s savings culture, and expanding the deposit base. Special attention is given to the role of modern digital technologies in banking operations, the advantages of new deposit products, and their contribution to the national economy.

Keywords: deposit policy, innovative banking services, digital banking, financial stability, commercial banks, deposit products, savings culture, deposit insurance, banking reforms, economic growth.

Аннотация. В данной статье анализируются пути совершенствования депозитной политики коммерческих банков Республики Узбекистан, развитие инновационных депозитных услуг и их влияние на финансовую устойчивость банковской системы.

Освещаются проводимые в последние годы реформы, направленные на модернизацию банковской системы, внедрение цифровых банковских услуг, повышение сберегательной культуры населения и расширение депозитной базы. Особое внимание уделено роли современных цифровых технологий в деятельности банков, преимуществам новых депозитных продуктов и их значению для национальной экономики.

Ключевые слова: депозитная политика, инновационные банковские услуги, цифровой банк, финансовая устойчивость, коммерческие банки, депозитные продукты, сберегательная культура, страхование депозитов, банковские реформы, экономический рост.

Kirish. Mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida bank tizimi markaziy o‘rin tutadi. Ayniqsa, tijorat banklarining depozit siyosati moliyaviy resurslarning shakllanishida, jamg‘armalarning real iqtisodiyotga yo‘naltirilishida muhim mexanizm hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining so'nggi yillardagi iqtisodiy islohotlarga oid farmon va qarorlarida bank tizimining raqobatbardoshligini oshirish, kapital bazasini mustahkamlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda mijozlarga qulay depozit mahsulotlarini taklif etish zarurligi ta'kidlanmoqda. Depozit siyosati bankning asosiy faoliyat yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning samaradorligi moliyaviy barqarorlik, mijoz ishonchi va investitsion salohiyatni belgilab beradi.

Shu sababli, innovatsion yondashuvlar asosida depozit xizmatlarini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Asosiy qism. So'nggi yillarda O'zbekiston bank tizimi jadal o'sish sur'atlarini namoyon etmoqda. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2020–2025-yillar davomida mamlakatda aholining bank omonatlaridagi jami mablag'lari 2 barobardan ortiq oshgan. Buning sababi sifatida aholining bank tizimiga bo'lgan ishonchi ortgani, foiz stavkalarining barqarorlashgani, shuningdek, yangi depozit mahsulotlarining joriy etilgani ko'rsatiladi. Ko'plab tijorat banklari "muddatli depozit", "tejamkor omonat", "bolalar jamg'armasi", "maqsadli depozit", "multivalyuta omonat" kabi yangi mahsulotlarni joriy etmoqda. Shu bilan birga, "onlayn depozit" tizimi joriy etilishi orqali mijozlar bankka bormasdan, mobil ilova orqali omonat ochish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu esa mijozlar sonining oshishiga, xizmat ko'rsatish xarajatlarining kamayishiga va banklarning raqobatbardoshligini oshishiga olib keldi. Bugungi kunda dunyo bank tizimida raqamli texnologiyalar asosida ishlovchi depozit xizmatlari keng tarqalmoqda. O'zbekiston banklari ham bu borada faol qadamlar tashlamoqda. Masalan, "TBC Bank", "Kapitalbank", "Asakabank", "Ipak yo'li bank" va "Agrobank" mobil ilovalari orqali depozit ochish, foizlarni avtomatik hisoblash va onlayn boshqaruv imkoniyatlarini taklif qilmoqda.

Raqamli bank tizimi nafaqat mijozlar uchun qulaylik, balki moliyaviy xavfsizlik, xarajatlarni optimallashtirish va tezkorlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, blokcheyn texnologiyalari asosida shaffof depozit operatsiyalari amalga oshirilmoqda. Kelgusida sun'iy intellekt asosida mijozlarning jamg'arma xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali individual depozit mahsulotlarini shakllantirish amaliyoti kengayadi.

Depozit siyosatining barqarorligi, avvalo, aholining bank tizimiga bo'lgan ishonchiga bog'liq. O'zbekiston hukumati tomonidan joriy etilgan depozit sug'urtasi tizimi ushbu ishonchni mustahkamlovchi asosiy mexanizmdir. Har bir tijorat bankining omonatlari "Aholi omonatlarini kafolatlash jamg'armasi" tomonidan himoya qilinadi.

Bundan tashqari, foiz siyosatini liberallashtirish, inflyatsiya darajasini pasaytirish va milliy valyuta barqarorligini ta'minlash orqali aholining uzoq muddatli depozitlarga bo'lgan qiziqishi ortmoqda. Shu o'rinda, iqtisodiyotda makrobarqarorlikni saqlash, shaffof moliyaviy tizimni yaratish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Depozit siyosatini yanada takomillashtirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish zarur:

- Innovatsion yondashuv — yangi, raqamli depozit mahsulotlarini ishlab chiqish va "smart kontraktlar" asosida boshqarish;
- Raqobatni kuchaytirish — xususiy va xorijiy kapital ishtirokidagi banklarga depozit xizmatlarini taklif etish uchun qulay sharoit yaratish;

- Moliyaviy inklyuziyani oshirish — qishloq joylarda ham bank xizmatlaridan foydalanishni kengaytirish, mobil bank punktlari tashkil etish;

- Uzoq muddatli omonatlar uchun ragʻbat — soliq imtiyozlari, yuqori foiz stavkalari va sovrinli dasturlar joriy etish;

- Jamgʻarma madaniyatini oshirish — taʼlim tizimi orqali moliyaviy savodxonlikni rivojlantirish va omonatlarning iqtisodiy ahamiyatini tushuntirish.

- **Xulosa** Xulosa qilib aytganda, Oʻzbekiston bank tizimida depozit siyosatini modernizatsiya qilish va innovatsion mahsulotlarni keng joriy etish moliyaviy barqarorlikning muhim omili hisoblanadi. Depozit xizmatlarining raqamlashtirilishi, onlayn platformalar orqali omonatlarni boshqarish imkoniyatining kengaytirilishi, shuningdek, mijozlarga individual yondashuv tizimining joriy etilishi bank sektorini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Kelgusida quyidagi yoʻnalishlarga alohida eʼtibor qaratish maqsadga muvofiq:

- Depozit siyosatini raqamli iqtisodiyot talablariga moslashtirish;
- Depozit sugʻurtasi tizimini xalqaro standartlarga yaqinlashtirish;
- Uzoq muddatli va ijtimoiy yoʻnaltirilgan depozit mahsulotlarini ishlab chiqish;
- Aholining bank tizimiga ishonchini oshirish orqali jamgʻarma salohiyatini faollashtirish;
- Sunʼiy intellekt va “big data” texnologiyalarini bank tahliliy tizimlariga joriy etish.

Bu chora-tadbirlar amalga oshirilsa, Oʻzbekiston tijorat banklarining depozit siyosati yanada samarali, shaffof va xalqaro talablarga javob beradigan darajaga yetadi. Natijada bank tizimining raqobatbardoshligi oshib, mamlakat iqtisodiy barqarorligining mustahkam poydevori yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. A.A. Arutyunyan, "Deposit operations of the bank and their classification," Proceedings of the All-Russian Scientific Conference of Young Researchers with International Participation "Economy Today: Current State and Prospects of Development" (Vektor-2022), Moscow, 2022, vol. 1, pp. 39.
2. A.M. Karimova et al., "Improvement of deposit operations in modern commercial banks," Economics and Society, no. 5(132), 2025, www.iupr.ru, Multidisciplinary
3. Buxadurova M.N. "Depozit siyosatining tijorat banklari va aholi oʻrtasidagi munosabatlardagi oʻrni". Avtoreferat. Iqtisodiyot fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya. Ixtisoslik: 08.00.10. – M.: 2012. – B. 12–15.
4. Ibodullaev Sh. "Aholi omonatlarini tijorat banklariga jalb qilishning dolzarb muammolari" // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil ilmiy elektron jurnali. № 3, mart 2024, 278–282-betlar.
5. M. Komilova and A. Karimova, "Factors hindering the development of deposit operations and ways to solve them," Green Economy and Development Journal, vol. 2, no. 10, 2024.
6. Комилова М. Ш. ОСОБЕННОСТИ ДЕПОЗИТНЫХ ОПЕРАЦИЙ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН // Экономика и социум. 2025. №5-2 (132).
7. Komilova M.Sh. Niyozov Z. D Priority Areas of Development of Deposit Operations In Commercial Banks of Uzbekistan. American Journal of Economics and Business Management (AJEBM) Vol. 7 Issue 6 | pp. 1-14 | ISSN: 2576-5973
8. Маликова Д.М.,

Пути расширения спектра инновационных услуг в Узбекистане. Электронный периодический рецензируемый научный журнал «CYBERLENINKA» European science № 4 (53) [Электронный ресурс].

8. Мартенс А.А., Деркач Н.О. Депозитная политика как базовый элемент фондирования коммерческого банка / А.А. Мартенс, Н.О. Деркач // Образование и наука: современные тренды: коллективная монография (Чебоксары, 15 март 2018 г.) / гл. ред. О.Н. Широков – Чебоксары: ЦНС
9. Лаврушин О.И. Банковский менеджмент. / О.И. Лаврушин // - М.: – КНОРУС - 2018. - С. 189. «Интерактив плюс», 2018. – С. 140-150;